

АЛЕКСАНДЪР ГРИН СТО ВЕРСТИ ПО РЕКАТА

Превод от руски: Елка Хаджиева, —

chitanka.info

I

Котелът експлодира през нощта. Параходът незабавно пое към брега, където заби кил в пясъка, далеч от населени места. За щастие човешки жертви нямаше. Пътниците цяла нощ и цял ден се вълнуваха, докато чакаха следващия параход, който можеше да ги вземе и откара по-нататък, и вече губеха търпение. Никакъв кораб не се задаваше нито отгоре, нито отдолу. По тази река работеше само една параходна агенция и само с четири парахода, които тръгваха всеки път по различно разписание, в зависимост от настроението на стопаните и състоянието на водата: след продължителната суша капризното пясъчно корито често се затлачваше с наноси.

Колкото повече бързаше към реката порозовялата от ходене вечер, задъхана от мъгливите изпарения на гъстите гори и спокойната вода, толкова Нок ставаше по-нервен и по-тревожен. На тези, които го заприказваха, не отговаряше или подхвърляше троснато „не“, „да“, „не зная“. Непрекъснато шареше из парахода — ту на кърмата, ту на носа, в бюфета или на горната палуба, или слизаше на брега, разтъркваше се из буйния храсталак и мрачно замислен, се връщаше обратно. Два-три пъти слиза в каютата си, там постояваше с приготвения куфар в ръце, после го мятваше на койката и повдигаше рамене. При едно от тези отивания в каютата дълго седя на съгваемия стол, закрил лицето си с ръце; когато ги отпусна, погледът му изразяваше крайна потиснатост.

В същото, но, тъй да се каже, по-откровено и разговорливо състояние беше младата двадесет-двадесет и две годишна девойка, която пътуваше сама. Разтревоженото ѝ печално лице за стотен път се обръщаше към речните далнини и търсеше спасителния параходен пушек. Тя беше слабичка, но стройна и здрава, с тънко кръстче, тежка тъмна коса с бронзов оттенък, със свежо, ясно, простодушно лице, което издаваше по неописуем начин житейската ѝ неопитност, възхитителна, когато носителят ѝ не я подозира, и твърде противна, когато на осъзната неопитност се придава вид на престорена наивност. Ако някой по-наблюдателен се взреше в лицето ѝ, особено в

съсредоточените ѝ замислени очи, щеше да забележи отдавна загубената от нас свежест и острота на впечатленията, сдържани от възпитанието и поглъщани в душата с доверчивия апетит на дете, което не може да различи вишните от кучешкото грозде. Сивата шапка, украсена със светлосини цветя, скромното пътническо палто, също така скромната рокля с висока яка и вехтата чантичка, праметната през рамо, придаваха на младата особа оттенък на деловитост, който тя, разбира се, не забелязваше.

Обзета от една мисъл, една цел — по-скоро да стигне в града, младата девойка, със свойствена за характера ѝ деликатна настойчивост, веднага след повредата стори всичко възможно, за да си изясни положението. Говори с капитана, с помощника му и с параходните агенти; всички повтаряха едно и също: „Муха“ не може да се поправи тук; трябва да се чака следващият параход, а кога ще благоволи да дойде — трудно е да се каже, колкото и да напругаш ума си."

Когато девойката слезе на брега да се поразходи в сред зеленината и да размисли какво да предприеме по-нататък, веждите ѝ бяха смръщени огорчено; ядосана, тя нервно потриваше ръце, сякаш ги миеше. През това време Нок седеше в каютата си; пред него на койката бяха отвореният куфар и револверът му. Гневното му, потъмняло от вълнение лице показваше, че забавянето го е объркало много. Той дълго седя приведен, като си подсвиркуваше; най-сетне стана бавно, затвори куфара и го напъха навътре под койката, а револвера мушна в джоба на панталоните си. После слезе на брега и като странеше от групата пътници, плъзнали из гората, тръгна по една глуха пътечка надолу по течението.

Така щеше да върви много дълго — ден, два, три, ала на около двеста крачки от парахода зад една пясъчна ивица видя лодка, почти долепена до стръмния бряг. В лодката, гребейки с едно весло, стоеше пийнал човек на почтена възраст, с плетена жилетка, дрипави панталони, бос и гологлав. В краката му бе струпана мокра мрежа, на носа на лодката стърчаха въдици.

Нок се спря и си помисли: „Не бива да му казвам за парахода и експлозията.“

— Здравей, старче! — каза той. — Много ли риба налови?

Старецът вдигна глава, хвана се за един крайбрежен храст и огледа Нок с остър и съобразителен поглед.

— Вие пък откъде се изгърсихте тук? — безцеремонно попита той. — Какъв сюрприз!

— Много просто — обясни Нок. — Пристигнахме с компания от Л. (Той назова един отдалечен град.) Цяла седмица ловувахме и скоро се връщаме.

Каза го съвсем непринудено; старецът цяла минута обмисля чутото.

— Какво ми влиза в работата — заяви той, като разклащаше с крака лодката. — Няма ли да купите риба?

— Риба... не, не искам. — Нок изведнъж се разсмя, сякаш беше измислил нещо забавно. — Слушай, я ми продай лодката!

— Аз лодки не правя — присвил очи, му възрази старецът. — Откъде ще взема друга... За какво ви е това корито?

— Ей така, ще скроя една шега, много весела. Искам да се пошегувам с приятеля си; затова ми трябва лодката. Говоря сериозно, а за парите няма да се скъпя.

Рибарят изтрезня. Начумерено гледаше приличните дрехи на Нок и си мислеше: „И всичко е тъй изведнъж, без да ти дадат да си помислиш, да обсъдиш спокойно, както трябва...“ Той не обичаше дори рибата му да купуват с малко приказки, без пазарлък. Тогава изчезваше духът му на самостоятелен стопанин, понеже нямаше на какво да възразява и за какво да се горещи.

„Ама ще ти друсна такава сумичка, че ще ти загорчи — мислеше си старецът. — Ако е богат, ще плати. Май ще се връщам пешком, а за втората ми лодка ти, идиот, няма защо и да знаеш. Така да бъде! Парите са приятно нещо.“

— Съгласен съм, ще ви дам лодката за петдесет рубли (тя струваше четири пъти по-малко), тъй да бъде — рече рибарят.

— Добре, вземам я. Ето ти парите.

„Ама че съм глупак — помисли си старецът. — На какво прилича това? Цъфва някакъв си побъркан... «Петдесет? — Петдесет!» — готово, измитай се от лодката, сякаш не е твоя. Не, петдесет са малко.“

— Аз, такова, размислих — нахално каза той. — Нямам сметка... Виж, сто рубли е друго нещо.

Нок имаше само седемдесет-осемдесет рубли.

— Мошеник! — каза младият човек. — Не ми се свидят парите, противна ми е само алчността ти; дръж седемдесет и пет и се махай.

— Ама ако ме нагрубявате — никаква отстъпка, нито копейка, разбрахте ли? Аз, драги мой, съм по-стар от вас.

В същото време Хели се разхождаше по брега и случайно минаваше край хресталака, където стоеше Нок. Тя чу, че някой пазари лодката и схвана в какво се състои работата. Положението в случая беше такова, че да се купува лодка, имаше смисъл само за да се продължи пътуването. У девойката се яви смътна надежда. Човекът, който вземаше лодката, би могъл да откара и нея.

Най-после тя се реши да изкаже молбата си и тръгна към реката в момента, когато пазарлъкът, подклаждан, от една страна, от виното, а от друга — от раздразнението, се беше превърнал във взаимни нападки. Като чу леки стъпки зад гърба си, Нок мигновено прекъсна разговора: ако видеше още хора, старецът можеше изобщо да се замисли за бъдещето на лодката, а човекът, който идваше към реката, можеше с една случайна фраза да издаде на пияницата цялото критично положение на многото пътници, между които старецът щеше да намери, разбира се, отстъпчиви и богати.

Нок каза:

— Я почакай тук, скоро ще се върна.

Той бързо се скри, решил да посрещне идващия колкото се може по-далече от реката. Излизайки от шубрака, срещна Хели, която свенливо отстраняваше с ръка влажните клонки.

„Да, жена — рече си той с горчивина, но и със самодоволство на опитен човек, дълбоко опознал живота. — Защо се чудя? Нали това им е мисията — да се изпречват на пътя ти. Ей сега ще я разкарам.“

Хели смутено, с плаха усмивка гледаше недружелюбното му студено лице.

— Много ви моля — прошепна Нок със заповедническа нотка, — не говорете високо, ако искате да ми кажете нещо. Принуден съм да го заявя по свои уважителни причини, а и няма защо да се проявява любопитство.

— Извинете — объркана, заговори тихо Хели. — Вие ли приказвахте така високо за лодка? С кого, не зная. Но си помислих, че бих могла да заплаत्या недостигащата ви сума. Ако я купите сам, аз пак

бих се обърнала към вас с молба да вземете и мен. Много бързам за Зурбаган.

— Колко сте самонадеяна... — започна Нок. Девойката болезнено се изчерви, но както и преди продължи да го гледа право в очите. — Ако смятате...

— Нито любопитството, нито грубостта са задължителни — глухо каза Хели, като гордо сдържаше сълзите си, и понечи да си тръгне.

Нок омекна.

— Простете ми, моля ви — прошепна той, съобразявайки, че може да остане без лодката, — почакайте, ако обичате. Ей сега, веднага ще ви отговоря.

Хели се спря. Самолюбието ѝ силно страдаше, но думите „простете ми“ според нейното наивно разбиране все пак задължаваха да се изслуша виновният. Може би той не беше подбрал изразите си, понеже бързаше да отплува.

Нок стоеше, отпуснал ръце и навел очи, сякаш търсеше в тревата загубена монета. Той бързо преценяваше положението. Присъствието на Хели го насочи към нови изводи и нова преценка, независимо от добавката на пари за лодката.

— Добре — каза Нок. — Можете да дойдете с мен. В такъв случай — той леко се изчерви — ще доплатите недостигащите ми двадесет рубли. Нямам достатъчно. Но ви предупреждавам, за да не се обиждате, аз съм необщителен и не съм кавалер. Едва ли ще ви бъде весело с мен.

— Уверявам ви, не мислех това — възрази му девойката с покорен, едва чул шепот, — ето парите, а багажа...

— Не го вземайте.

— Но какво ще стане с него?

— Пратете писмо в канцеларията на параходната агенция, като опишете багажа и го поискате с наложен платеж. Всичко ще си получите.

— Ами шала ми...

— Тичайте по-скоро за шала и никому ни дума — чувате ли? — ни думица за лодката. Така трябва. Ако не сте съгласна — сбогом!

— О, не, благодаря, благодаря... Аз ей сега!

Тя хукна; от радост не усещаше земята под краката си. Конспиративната обстановка на заминаването си обясни с нежеланието на Нок да претоварва лодката с повече пътници. Знаеше също, че да остава насаме с мъж, и то при такива изключителни обстоятелства като безлюдното място и нощта, се смята опасно в известен смисъл, който теоретически ѝ беше ясен, но дълбоко в душата си тя не вярваше в това. Случаи от подобен род смяташе възможни само някъде много далече, извън видимия за нея кръг от всекидневния живот.

Рибарят се уплаши, че сделката няма да стане, и извика:

— Хей, господин ловецо! Аз съм тук, а вие къде сте?

— И аз съм тук — каза Нок и се запъти към лодката. — На ти паричките. Отидох само до нашия бивак да взема пари от палтото си.

Като взе банкнотите, старецът ги преброи, пъкна ги в пазвата си и угоднически продума:

— Е, поне да имаше една чашка водка за стария татко Юс!... Изхвърлихте го от лодката му, хем го болят краката, хем...

Нок начаса се сети как да го отпрати, за да не види жената.

— Ако искаш, тръгни по полянката зад шубраците — каза той, — пресечи я и свърни от брега право към гората, там скоро ще видиш огъня и нашите. Кажим им, че съм поръчал да ти дадат не една, а две и три чашки водка.

Въздействието на това небрежно предложение се оказа чудотворно. Старецът, двойно подмладен, набързо сви мрежата, праметна я на рамо с торбата и въдиците и пъргаво скочи в храсталака.

— Значи, направо да вървя?

— Направо, все направо. Водката ни е хубава, стара, изстудена.

— А вие — старецът му смигна — за шегите си ще се заловите, а?

— Да.

— Великолепно. Пък аз ще гаврътна водката и хайде в къщи.

„Махай се де“ — помисли си Нок.

Рибарят още веднъж намигна и се скри. Нок се върна на мястото, където бяха говорили с Хели. След три-четири минути тя дойде запъхтяна; беше тичала, раменете и главата ѝ бяха загърнати със сив шал.

— Хайде качвайте се, качвайте се — подканяше я Нок. — Вие на кормилото, а аз на веслата. Умеете ли?

— Да.

Те се настаниха.

„Романтично! — язвително си помисли Нок, като отблъскваше с весло лодката. — За моето мъртво сърце няма да бъдат опасни дори пълчища Клеопатри — добави той — и изобщо всички би трябвало да забравят за сърцето.“

Мръкваше се, когато двамата млади хора потеглиха на път. Само при далечния завой още блестеше като разпръсната огърлица бързеят на реката. Над него светлото късче небе отстъпваше пред облачния мрак, угасваше бавно и напомняше задрямало око. Блясъкът на бързея скоро изчезна. Изкряка патица; стремително свистене на крила осени тишината; а после равномерният, отекващ в тъмнината плясък на веслата стана единственият самотен звук на речната нощ.

II

Като потеглиха, Нок се поразвесели малко, защото се отдалечаваше от парахода и вероятната опасност. Чувствуваше се господар на положението и само това го примиряваше с присъствието на жената; пътничката беше напълно в негова власт и макар че нямаше намерение да употреби тази власт за нещо непристойно, беше му приятно да вижда възможността сам да ръководи техните отношения, което донякъде смекчаваше привичната му хладна враждебност към прекрасния пол. Нямаше никакво желание да говори с Хели, но съобрази, че все ще трябва да уточнят някои неща, неясни за двамата, и рече:

— Вие как се казвате?

— Хели Сод.

— Да речем, че е така. Кормилото не бива да се дърпа тъй. Различавате ли брега?

— Много добре.

— Тогава, Хели, през всичкото време се дръжте на двадесетина сажена от брега, успоредно на извивките му. Ако се наложи нещо друго, ще ви кажа... Ех!

Той извика тъй, понеже беше закачил веслото в парче дърво под водата. Но в резкия вик девойката изведнъж долови нещо прикрито в душата му, изтръгнало се неволно и може би отнасящо се за нея. Тя се смути, почти се изплаши. Десетки страшни истории оживяха в напрегнатото ѝ въображение. Кой е този млад човек? Как можа да му се довери, та макар и заради баща си? Тя дори не знае името му! Ужасен беше не толкова моментът на уплахата, колкото страхът, че ще се бои през всичкото време и ще бъде тягостно нащрек. В това време Нок остави веслата, запали клечка кибрит и запухтя с лулата си; при светлината на пламъка Хели жадно разгледа лицето му със сведените към лулата очи. За голямо нейно облекчение то съвсем не ѝ се видя страшно — лице като лице. И даже красиво, добродушно... Тя тихичко

въздъхна, почти успокоена от думите на Нок, който каза, палейки лулата си:

— Аз се казвам Трумвик. — Той го съчини в момента и от страх да не го забрави, повтори два-три пъти: — Да, Трумвик, така се казвам: Трумвик.

А на ум, спомнил си мнемониката, добави:

„Труд и вик.“

— Дълго ли ще пътуваме? — попита Хели. — Принудена съм да бързам, защото баща ми е болен... — Тя се смути, като се сети, че Трумвик гребе и може да вземе думите ѝ за подканване. — Казвам изобщо, само така...

— Тъй като аз също бързам — многозначително рече Нок, — знайте, че в мой интерес е да видя Зурбаган не по-късно от други ден сутринта. Така и ще бъде. Оттук до града няма повече от сто версти.

— Благодаря ви. — Тя плахо се засмя и каза: — Нося няколко сандвича и малко сирене... понеже няма откъде да се купи, вие...

— И аз съм взел консерва сардела и парче хляб. За мене е достатъчно.

„Те всички са материалистки — помисли си Нок. — Нима за сандвичи мислех сега? Не, аз мислех за вечността; реката и нейното течение са символ на вечността... и — за какво още?“

Но беше забравил и въпреки че настроението му все още бе потиснато-възвишено, припомни си своето безпросветно, тежко минало: мръсния роман, затвора, решението да се опива от гордо озлобление срещу хората, да ги напусне завинаги, ако не телом, то духом; любовта си само към мечтата, вярната и нежна спътничка на изтерзаните от живота. Възбудата на мислите се предаде на мускулите му и той гребеше като на състезание. Лодката изпреварваше течението и шумно пореше черната вода.

Поради необикновеното положение Хели изпитваше душевен подем и възбуда от изпълненото решение. Баща ѝ с интерес ще изслуша разказа за нейните приключения. Стори ѝ се, че не плава, а чете за някаква жена с нейното име в книга, където се описват гори, лов и опасности. Сети се за баща си и се омърлуши. Спомни си небрежния и глупав доктор, който го лекуваше, и си представяше как ще намери друг, как ще сложи ред, ще провери лекарствата, леглото — всичко. За дейната ѝ натура беше необходимо, макар и мислено, да

прави нещо. Стараеше се да избягва нови забележки от страна на Нок и до изнемога добросъвестно управляваше кормилото, без да изпуска от очи високия тъмен бряг. Ядеше ѝ се, но се стесняваше. Плаваха мълчешком петнадесетина минути, после Нок, който също беше огладнял, каза мрачно:

— Да хапнем. Оставете кормилото. — Той пусна веслата. — Моята сардела е още прясна... тъй че вземете.

— Не, благодаря, яжте вие.

Загръщайки се в шала, девойката ядеше бавничко. Въпреки мрака ѝ се струваше, че този странен Трумвик насмешливо я наблюдава и макар да беше изгладняла, сандвичите не ѝ се усладиха. Побърза да свърши с яденето. Все още намръщен, Нок чоплеше в кутията с джобното си ножче и Хели чуваше как желязото стърже по тенекето. В тяхната несговорчивост, в нощното мълчание на реката и в това как полугладно стържеше подкрепящият се в неудобно положение човек имаше нещо сиротно и на Хели ѝ стана тъжно.

— Изглежда, нощта няма да е много студена — каза тя, въпреки че леко потреперваше от хладината.

Каза първото нещо, което ѝ дойде на ум, та Нок да не си рече, че тя мисли: „Ето, той яде.“

— Сега параходът е много далеч оттук.

Нок избоботи нещо, задави се и хвърли кутията във водата.

— Един часът е — каза той, като освети часовника си с кибрит. — Вие спете, ако искате.

— Ами кормилото?

— Мога да управлявам с веслата — настоя Нок, — а от вашето сънливо въртене на кормилото след два-три часа ще заседнем в плитчината. Изобщо бих искал — ядосано добави той — да ме слушате. Аз съм доста по-стар и по-опитен от вас и зная какво да правя. Настанете се по-удобно и спете.

— Вие... сте много добър — нерешително отвърна девойката, като не знаеше какво е това: гняв или снизхождение. — Добре, ще поспя. Ако трябва, моля, събудете ме.

Нок нищо не каза, а плюна.

„Да не мислите, че няма да ви събудя я. Тук не е хотел, тук... Как умеят да те уплитат в мрежата си! «Вие сте много добър...»,

«Благодаря ви», «Не смятате ли...» — Всичко това е инстинкт на пола — реши той, — влечение към мъжа. Да.“

После започна да преценява дали да стигне в Зурбаган с лодката, или да слезе на пет-шест версти от града — за по-безопасно. Слуховете за купената за луди пари лодка, за измислената водка и отличителните му белези спокойно можеха за две денонощия да се разчуют из околността. Между другото още веднъж сам се похвали, че се е досетил да вземе Хели и не ѝ е отказал. Така пътуването им добиваше семеен характер и кой би помислил, като го види в компанията на младата девойка, че е доскорошен каторжник? Хели неволно му помагаше. Реша да бъде търпелив.

— Спите ли? — попита той, взирайки се в тъмната изданина на кърмата.

Отговорът беше нещо средно между въздишка и сънен шепот. Кърмата не беше на толкова тъмен фон, колкото лодката, и изглеждаше празна; Хели навярно спеше и Нок запаля клечка кибрит, за да види как се е настанила.

Девойката, загърната в шала, беше сложила глава на ръцете си, а ръцете върху дека на кърмата; виждаха се само затвореното ѝ око, челото и слепоочието; тя цялата беше като пухкаво кълбенце.

„Хайде, стига съм мислил за нея — каза си той и хвърли кибритената клечка. — Когато една жена спи, тя не вреди.“

Като поддържаше необходимата посока с веслата, Нок, в хармония с внушителната мрачност на нощта, отново се замисли за печалното си минало. Искаше му се, ако остане невредим, да заживее тъй, че да няма място за самоизмами, увлечения и разкаяния. Преди всичко — трябва да бъде самотен. Убеден, че отлично е опознал хората (а особено жените), Нок се разпали и реши външно да остане при хората, но вътрешно да не се слива с тях и така, заповядал на сърцето да млъкне завинаги, да дочака края на дните си с възвишената скръб на мъдрец, узнал всички земни суети.

Увенчаният със слава и бели коси доктор не обхожда ли така стаята на безнадеждно болните и не се ли усмихва сдържано на всички, отправени към него очи със страх и ропот?... „Да, да — говори бодрият вид на доктора, — вие сте попаднали тук по недоразумение и изобщо всичко е отлично...“ Но докторът не е глупак: вижда всички язви, цялото крушение, нанесено от болестта, а за болните малко

мисли. Да мисли за осъдените, тъй да се каже, е безполезно. Те не са компания за него.

Много му се хареса сравнението с доктора. Изправи се, свъси вежди и печално въздъхна. В такова настроение мина нощта и когато започна ясно да различава фигурата на все още спящата Хели, до Зурбаган оставаха четиридесет версти и нещо. Горните листа на крайбрежните шубраци леко заблестяха, реката светлееше, влажен ветреца разнасяше мирис на трева, риба и мокра земя. Нок погледна изтръпналите си ръце — пръстите му бяха отекли, а дланите му, целите в плюски, люто пареха.

— Все пак време е да събудя тази будоарна госпожица — каза си Нок. — Вече се зазорява и докато не се стъмни, няма да рискувам да гребя по-нататък.

Той насочи лодката към едно пясъчно заливче, тя се блъсна и спря. Девойката нервно скочи и с още сънени очи слисано се огледа.

III

— Това сте вие — каза тя успокоена. — Цялата нощ съм спала. Не разбрах веднага, че пътуваме.

Косата ѝ бе разрошена, яката на блузата измачкана и щръкнала. Шалът се беше смъкнал при краката ѝ. Едната ѝ буза бе зачервена, другата — бледа.

Нок каза:

— Вижте, остава ни почти толкова, колкото изминахме. Сега спрахме и няма да тръгнем, преди да се мръкне. Трябва да си отпочинем. Слизайте, Хели. Мийте се, решете се, правете каквото искате, а на мен ми дайте една карфичка, ако имате. Искам да уловя риба. В тази дива река риба колкото щеш.

Хели прекара ръка по гърдите си; карфичка имаше точно на мястото на едно изгубено копче. Извади я, блузката ѝ се поразтвори и се подаде крайче от бялата ѝ ризка. Хели забеляза това и се смути — сети се, че цяла нощ я е гледал мъж как спи, а понеже никога не ѝ се беше случвало да спи облечена, несъзнателно си представи как изглежда спяща както обикновено под одеялото. Подалата се ризка усили смущението ѝ. Всичко, което инстинктивно си представяше в поведението на мъжете и жените, когато никой не ги вижда, неудържимо превърна смущението ѝ в объркване; Хели изтърва карфицата и когато я намери и се изправи, лицето и беше съвсем поруменяло и жалко.

— Добре, че е желязна — каза Нок. — Лесно се огъва; ако беше стоманена, щеше да се счупи.

Простодушната непрозорливост на тази забележка възвърна душевното равновесие на Хели. Тя излезе от лодката, след нея Нок. Той каза, че ще отиде да отреже пръчка за въдица, и изчезна в храстите. За няколко минути Хели остана сама. Наплиска си лицето, избърса се с носната кърпа, пооправи прическата си над трепкащото речно огледало и тръгна нагоре по стръмния бряг. Тук реши „да събере мислите си“. Но мислите ѝ изведнъж се разпръснаха, защото пред нея

изгря и блесна такова жизнерадостно, великолепно утро, когато зеленината ни се струва като градина, а ние в нея деца, на които са простили някаква пакост. Слънчевият диск плуваше над синята река и пръскаше из въздуха игриви трепкащи искри, разсипани навред, където погледнеш. Силният, плътен мирис на зеленина вълнуваше сърцето, прозрачните далечини ти се струваха широко разтворени, смеещи се обятия, сините сенки усилваха нежността на утринните багри, а тук-там в къдравите ослепителни снопове светлина блестеше лъчиста паяжина.

Нок излезе от храстите с дълга пръчка в ръце. Преизпълнена с възторг, Хели каза високо:

— Какво прекрасно утро!

Нок подозрително я погледна. Тя искаше да бъде сдържана както винаги, но против волята си сияеше от несъзнателно оживление.

„Ехе — враждебно си помисли той, — да не си въобразяваш, че съм се уловил на тая глупава въдица? Че ще ахкам и ще се възхищавам? Че ще се разкисна под твоя поглед? Девојче, не хитрувай! Нищо няма да излезе от това.“

— Извинете — хладно каза той. — Вашите възторзи ми дотягат. И не викайте, ако обичате. Не съм глух.

— Аз не викам — отвърна Хели и се сви.

Незаслужената му явна грубост веднага я разстрои и натъжи. За да превъзмогне обидата, тя се спусна към реката, като си тананикаше нещо, но се изплаши от нова забележка и съвсем замлъкна.

„Явно той ме ненавижда; сигурно защото му се натрапих.“

Тази мисъл предизвика у нея пристъп на виновност. Гледайки как Нок лови риба от лодката, тя се помъчи да разсее това чувство със съзнанието, че бе наложително да тръгне, после изведнъж намери за нужно незабавно да го съобщи на Нок.

— Вие напразно ми се сърдите, Трумвик — каза Хели, — ако баща ми не беше болен, нямаше да ви моля да ме вземете със себе си. Затова представете си, че сте на мое място и в моето положение... Вкопчих се за вас по неволя.

— За какво говорите? — разсеяно попита Нок, погълнат от движението на влакното, което бе усукал от измъкнати от предниците на сакото му конски косми. — Отстранете се, Хели, сянката ви пада върху водата и плаши рибата. Не съм виновен, че баща ви се е

разболял... И въобще моят начин на държане е еднакъв към всички... Кълве!

Хели покорно се отдалечи от брега и видя как сребърен блясък, изтръгнал се от водата, заскача из въздуха, завъртя се около Нок като въртележка и шляпна във водата.

— Риба! Голяма! — извика Хели.

Горд от сполуката си, Нок отвърна също тъй възторжено, като зашеметяваше с края на пръчката мятаната се в ръцете му риба.

— Да, не е малка. Близо три фунта. Както виждате, тлъста и тежка: ей сега ще я опечем. Той бутна лодката към брега и хвърли рибата на пясъка; после се огледа наоколо, започна да събира сухи съчки и да ги реди на купчина, но не се събраха много. Хели се стесняваше да стои без работа и също намери две-три сухи вейки. Поривисто, с напрежение и усърдие, сякаш върши тежка работа, подаваше на Нок начупени от издрасканите ѝ ръце пръчици, колкото кибритени клечки. Нок изкорми рибата и подпали съчките. Огънят не искаше да се разгори; дигна се гъст дим. Застанал на колене, Нок раздухваше мъждукащия пламък, без да жали дробовете си, и скоро близо до ухото си чу второ, много старателно, пресекващо: „Фу-у-у! Фу-у-у!“ Опряла на земята юмручета със стиснати в тях тресчици, Хели усърдно влагаше своя дял труд; димът лютеше в очите ѝ, но храбро просълзена, тя не прекъсна работата дори когато огънят се засили, забуча и обхвана съчките.

— Хайде, стига! — рече ѝ Нок. — Донесете рибата, ей я там!

Хели се подчини.

Нок изчака да се образува повече жар, разрови я върху пясъка на равен слой и внимателно постави рибата. Печеното зацвъртя. Скоро Нок го извади, попрегоряло от едната страна, но добро от другата, и го сложи на блюдо от листа.

После го раздели с една клечка и каза:

— Яжте, Хели, макар и да е без сол. Гладни далеч няма да стигнем.

— Зная — замислено отговори девойката.

Тя изяде как да е порцията си и полузаситена, се натъжи за дома. Ослепително, но диво и пусто беше наоколо; безучастната тишина на брега, която я държеше в налагащ се от обстоятелствата плен, започваше да ѝ действа потискащо. Както преди сто, преди хиляда

години, все същите са си реката, пясъкът и камъните; губеше се представата за времето. Хели мълчаливо гледаше как Нок скри лодката под надвисналите над водата храсти, после натъпка лулата си и запуши; как бегло я поглежда и се усмихва навъсен и отегчен. Странно неверие в реалността на заобикалящото я се пробуди за момент в неспокойния ѝ мозък. Искаше ѝ се Трумвик по-скоро да заспи: това все пак ще приближи часа на отплаването им — поне така ѝ се струваше.

— Искайте да спите — каза Хели, — според мен това ви е просто необходимо.

— Преча ли ви?

— С какво? — Ядосана от постоянния му заядлив тон, Хели сърдито сви рамене. — Мисля, че нищо не се каня да правя, а и не мога, щом вие вече заявихте, че ще тръгнете на мръкване.

— Аз не съм жена — тържествено съобщи Нок, — по-малко или повече съм — за мен е безразлично. Ако ви преча...

— Казах ви вече, че не! — кипна Хели, запъхтяна от сдържан гняв. — Навярно — позволете да ви кажа направо — аз ви преча... В такъв случай не трябваше да ме вземате със себе си. Непрекъснато се заяждате!

Очите ѝ станаха кръгли и блестящи, а детинската ѝ уста потреперваше обидено. Изумен, Нок извади лулата от устата си и се огледа наоколо, сякаш призоваваше небето, реката и гората за свидетели, че не е очаквал такъв отпор. Боейки се, че Хели ще се разплаче и така ще отнеме — и то безвъзвратно — превъзходната му позиция на силния, надменен мъж, Нок разбра, че трябва незабавно да придаде на тази препирня „сериозна и дълбока“ подбуда; при това той най-сетне искаше да се изкаже, както искат повечето искрено, но отскоро убедени в нещо хора и търсят слушател, вярващ в противното; тук работата беше по-проста: самият пол на Хели бе отрицание на житейския му мироглед. Отначало Нок се намръщи, сякаш осъждаше разпалеността на спътничката си, а после придаде на лицето си скръбен, горчив израз.

— Може и да съм ви засегнал с нещо, Хели — каза той, натъртвайки думите, — даже сигурно съм ви засегнал, да допуснем, но повярвайте ми, не съм имал намерение да засягам именно вас. Ще ви кажа откровено, че се отнасям към жените твърде отрицателно; вие сте жена; ако неволно съм преминал границите на вежливостта, то е само

поради това. Личността, отделното лице, вие ли сте или някоя друга — за мене е все едно, във всяка от вас аз виждам, не мога да не виждам, представителка на световното зло. Да! Жените са световното зло!

— Жените ли? — малко слисана, но започнала да се успокоява, попита Хели. — И вие мислите, че всички жени...

— Абсолютно всички!

— А мъжете?

— Ето чисто женски въпрос! — Нок притури тютюн в лулата си и поклати глава. — Какво „а мъжете“?... Мъжете, мога да кажа без хвалба, са творческото, положителното начало. А вие сте разрушителното начало!

„Разрушителното начало“, потресено до дъното на сърцето си, изумено вдигна тънките си вежди и цяла минута гледа Нок с упрек и предизвикателство.

— Но... чуйте, Трумвик! — Нок беше заговорил с езика, на хората от нейната среда и тя започна да се изразява от тази минута по-леко и свободно. — Чуйте, това е дързост, но аз мисля, че говорите сериозно. Обидно е, ала е интересно. С какво толкова сме се провинили, та ни виждате в такава черна светлина?

— Вие сте неорганизираната стихия, злото начало.

— Каква стихия?

— Както изглежда, вие сте още девойка — лицето на Хели стана червено от възмущение, — но мога да ви кажа — продължи след малко Нок — какво... значи... полова стихия. Физиологическото полово начало ви преизпълва и ни увелича в пропастта си.

— За това нещо аз няма да говоря — звънко каза Хели, — не мога да съдя.

— Защо?

— Глупаво е да се пита.

— Вие се отказвате да продължите този разговор?

Тя се извърна, като гледаше настрана и търсеше вярно обяснение на своя смут, който — много добре знаеше — не се дължеше нито на превзетост, нито на надутост, просто защото тези черти липсваха в характера ѝ. Най-последно потребността ѝ да бъде винаги искрена надделя; Хели погледна Нок право в очите с чистия си и твърд поглед и храбро каза:

— Още не съм жена; затова навярно ще бъде много фалшиво, ако се впусна да разсъждавам за... физическата страна. Говорете, може би все пак ще разбере и ще ви кажа съгласна ли съм с вас, или не!

— Тогава знайте — раздразнен започна Нок, — че тъй като всички интереси на жената лежат в половата сфера, те вече, само поради това са ограничени. Жените се дребнави, лъжливи, суетни, щеславни, хищни, жестоки и алчни.

Той обезпокои Хартман, Шопенхауер, Ницше и в продължение на половин час рисува пред притихналата Хели мрачната картина на бъдещето на човечеството, ако то най-после не анатемоса любовта. Любовта, според него — вечната измама на природата — би трябвало отдавна да се прати в архивата, а романите да се изгорят на клади.

— Вие, Хели — каза той, — сте още млада, но когато у вас се събуди жената, тя няма да бъде с нищо по-добра от останалите розови хищници на вашата порода, които изсмукват мозъка, кръвта и сърцето на мъжа и често го довеждат до престъпление.

Хели въздъхна. Ако Нок е прав даже наполовина, животът пред нея е ужасен. Тя против волята си ще се превърне в змия, ехидна, носителка на световното зло.

— Наистина у Шекспир има лейди Макбет — възрази тя, — но има също Жулиета и Офелия...

— Неврастенични самки — кротко отсече Нок.

Хели прехапа език. Тя за малко не каза: „Щях да ви запозная с мама, ако не беше умряла преди четири години.“ Сега Хели благодареше на съдбата, че зловният етикет „самки“ не засегна скъпия образ. Тя загуби всяко желание да разговаря. Нок, без да забележи мрачната напрегнатост на лицето ѝ, каза, като имаше пред вид себе си под замененото „аз“ с „той“:

— Имах приятел. Безумно се влюби в една жена. Той вярваше в хората и жените. Но тази суетна особа обичаше разкоша и прахосничеството. Тя придума моя приятел да извърши кражба... Този млад човек бе уверен, че и възлюблената му е луда от любов, затова разби касата на шефа си, а парите даде на оная — на дявола в човешки образ. И тя напусна мъжа си и замина сама, а аз...

Всичката кръв нахлу в главата му, когато, изтървал се в яда си така необмислено, разбра, че все пак трябва да завърши разказа, за да не предизвика още по-голямо подозрение. Но Хели сякаш не беше

схванала каква е работата. Свойствената ѝ слаба усмивка на вежливо внимание осветяваше нейното посърнало от прекараната нощ лице.

— И какво — полугласно довърши Нок, — той отиде в каторгата...

Настъпи напрегнато мълчание.

— Той и сега ли е там? — с принудено спокойствие попита Хели.

— Да.

— На вас, разбира се, ви е жал за него... и на мен ми е жал — припряно добави тя, — но повярвайте ми, Трумвик, този човек не е виновен!

— А кой е виновен?

Нок затаи дъх.

— Разбира се, тя.

— А той?

— Той силно е обичал и аз не бих го осъдила.

Нок я гледаше така втренчено, че тя сведе очи.

„Дали се е досетила, или не е? По дяволите! — реши той. — Всъщност все ми е едно. Тя, разбира се, сега подозира, но не ще посмее да ме разпитва, а на мен повече не ми трябва.“

— Аз ще спя — той стана, протегна се и се прозина.

— Да, спете — каза Хели, — слънцето е високо.

Без да ѝ отговори, Нок полегна в сянката на един явор, покри главата си със сакото, за да не го хапят комарите, и скоро заспа. Колкото и странно да беше, колкото и противоречиво на разбиранията му, но съобразно човешката природа той сънува, че седи, а Хели идва зад него и нежно, с топла длан притиска очите му. Чувствата му в този момент бяха странна смесица от горчива обида и нежност. Вероятно сънят щеше да добие още по-сложен характер, ако Нок не се беше събудил от нерешително, леко побутване. Той отвори очи, видя бъдещата го Хели и последният допир на ръката ѝ се сля с наивния сън. Мръкваше се. Червеният клепач на слънцето се скриваше зад черния бряг; влагата, тежестта в главата и страшното настояще върнаха Нок към постоянното му през последните дни състояние на мрачна бдителност.

— Извинете, че ви събудих — каза Хели, — но е време да тръгваме.

Седнаха в лодката; пак зашумя водата; около един час плаваха, без да разговарят, после Хели забеляза, че Нок често и хрипливо диша (беше задухал силен насрещнен вятър и водата се развълнува) и каза:

— Дайте веслата на мене, Трумвик, вие си починете.

— Веслата са тежки.

— Голяма работа! — Тя се засмя. — Ако се окажа неспособна, моля за прошка. Дайте веслата.

— Както искате — отговори Нок.

„Нека гребе — помисли си той, — гласчето ѝ стана по-твърдо, ще трябва да ѝ понатрия носа.“

Размениха местата си. Нок чу бавните, несигурни плясъци, които постепенно станаха по-правилни и чести. Хели едва удържаше веслата, дебелите им краища всяка минута можеше да се изплъзнат от ръцете ѝ. Като се отхвърляше назад, тя опъваше цялото си тяло — най-лошо беше, че нямаше опорна точка за краката си, те не стигаха до дървения праг, поставен в дъното на лодката специално за опора. Краката ѝ безпомощно се плъзгаха по дъното и при всяко размахване на веслата тялото ѝ почти се смъкваше от седалката. Загребваната вода ѝ се струваше тежка и неподвижна, сякаш веслата затъваха в купчина жито. Ръцете и раменете веднага я заболяха, но нито болката, нито болезненото сърцебиене, от което я изби студена пот, нито тежкото и мъчително трескаво дишане биха я накарали да признае неволната си слабост. По-скоро би умряла, отколкото да остави веслата. Почти половин час търпя това остро мъчение и накрая започна да движи веслата машинално, сякаш с чужди ръце. Нок, мрачно замислен за жестокото си минало, се стресна и вслуша: веслата удряха едно през друго със слаби, объркани плясъци и почти не движеха лодката.

— Аха! Хели! — каза той. — Връщайте се на мястото си, стига толкова!

Тя нямаше сили дори да отговори. Нок пусна кормилото и отиде при нея. Слабите отблясъци на водата му позволиха, като се наведе, да види бледото ѝ лице с плътно стиснати очи и болезнено разтворена уста. Той хвана веслата, искаше да ги вземе. Хели не ги пусна веднага, но и като ги отпускате, все още се мъчеше да ги размахва като автомат. Тя отвори очи и се изправи усмихната полусъзнателно.

— Как сте? — с внезапна жалост попита той.

— Нищо, добре съм — пряко сили отвърна тя, като се стараеше да се съвземе веднага. После страхът от подигравка или обида я накара гордо да изтърси доста смелото изявление: — Можех да гребя още, веслата не са толкова тежки... Само дръжките им са дебели — наивно добави тя.

Отново смениха местата си и Нок се замисли. Беше малко засрамен и трогнат. Но се постара да даде друга насока на мислите си, готови да се съсредоточат с внимание на това гордо и добро същество. И все пак имаше чувството, че е тръгнал за някъде и изведнъж нещо го е накарало да спре.

Облаците се сгъстиха, вятърът все повече се засилваше. Върху ръката на Нок падна капка дъжд и в далечния край на земния мрак лумна къса синя светлина. Лодката се клатушкаше, водата злоецо плискаше. Нок погледна нагоре, после спря да гребе и каза:

— Хели, трябва да слезем на брега. Задава се буря. Немислимо е да я изчакаме в реката: пороят ще потопи лодката или вятърът ще я обърне. Насочете кормилото към брега.

IV

Мястото, където спряха, беше близо до ниски пясъчни дюни. Слязоха на брега. Нок се страхуваше, че от проливния дъжд водата ще придойде и с големи усилия вмъкна лодката между дюните в естествено образувалия се ров.

Покрай брега се простираше рядка висока гора — лоша защита от стихийната буря — и Нок намери за нужно да предупреди девойката.

— Ще се измокрим — каза той, — примирете се с това предварително — няма къде да се скрием. Страхувате ли се?

— Не, но е неприятно, че спираме.

— Ужасно неприятно.

Застанаха под едно дърво и тъжно се вслушаха в шума на листата му, по които затрополи дъждът. Вятърът стихваше за миг и сякаш събрал сили, отново напираше, още по-рязко и по-лудо. Облаците, връхлетели над гората с мрачната решителност на нападатели, погълнаха най-сетне и единственото синьо късче небе. Мракът стана непрогледен. Беше пусто и студено: птиците изхвърчаха без крясък, летяха ниско с неравен и страхлив полет. При светлината на мълниците, припламващи още рядко и без гръм, Нок зърна зад стръмнината лисица, която душеше въздуха; острата ѝ муцуна и подвитата ѝ предна лапа в миг изчезнаха, както се бяха появили.

Междущарствието на тишината и бурята завърши с много стремителен ураган, който изведнъж взе скоростта на експрес; под неговия напор дърветата се приведоха под ъгъл тридесет градуса, а дребните шубраци затрептяха като в треска. Листа, клечки и всякакви горски боклуци се разхвърчаха между стволите и шибаха Нок и Хели по лицата. Най-последно гигантска мълния скокна със зловеща синя светлина, бясно плисна дъжд по земята и избухвания на яростен гръм огласиха безлюдното място.

Мокри като накиснати сьонгери, Хели и Нок стояха зашеметени, притиснали гърбове и глави в дънера. Задъхваха се. Вятърът ги

задушаваше; проливният дъжд му помагаше с такава чудовищна щедрост, че гората бързо се изпълни с шума на потоци, родени от бурята. Гръм и мълния се редуваха в диво съперничество, заливащо земята с пристъпи на небесен грохот и непрекъсната, режеща очите, студена като дъжда светлина, в трептенето на която дърветата сякаш залитаха и подскачаха.

— Хели! — завика Нок. — Повече от това няма да се намокрим. Да излезем на открито! Опасно е да стоим под дървото. Дайте ми ръка, да не се загубим; вижте какво става наоколо.

Хванал я за ръка и непрекъснато залитайки в хлъзгавата кал, Нок търсеше при светлината на мълниите свободно от дървета място. Така преодоля известно разстояние, но се убеди, че нататък гората става по-гъста и спря.

Изведнъж забеляза неподвижна светеца точка. Заобиколи шубрака, който му пречеше да разгледа внимателно това явление, и различи голяма рамка на прозорец. Тя се намираще толкова близо, че се виждаше късата свещ, втикната в сложена на маса бутилка.

— Хели — рече Нок, — прозорец, къща, хора! Ето, ето! Вижте!

Ръката ѝ по-здраво се облегна на неговата, девойката радостно повтори:

— Прозорец, хора! Да, сега виждам. О, Трумвик, да изтичаме по-скоро в къщата! Хайде!

Нок се омърлуши, почна да се двоуми. Тъкмо къщи и хора би трябвало да избягва в своето положение. Накрая, сам измъчен и премръзнал, разчитайки, че в такова затънтено място има малка вероятност някой да знае неговите отличителни белези и да е чул за бягството му и осланяйки се в краен случай на съдбата и револвера си, каза:

— Ще отидем, само че, за бога, слушайте ме, Хели: не обяснявайте нищо, ако ви попитат как сме попаднали тук. Не се знае кой живее в тази къща; не се знае също дали ще ни повярват, ако им кажем истината, и дали от това няма да имаме неприятности. Ако се наложи, аз ще измисля нещо по-правдоподобно от истината; съгласете се, че истината за нашето положение е все пак изключителна.

Хели зле го разбираше; водата под роклята се стичаше по тялото ѝ и девойката имаше само едно желание — по-скоро да се намери на сухо, под покрив.

— Да, да — припряно каза тя, — но моля ви се, Трумвик, да вървим!

След минута те стояха пред ниската врата на една дървена колиба без ограда и двор.

Нок разтърси вратата.

— Кой тропа? — чу се глас отвътре.

— Застигнати от бурята — каза Нок, — молят да ги подслоните временно.

— По дяволите! — обади се изумен, дори поразен гласът. — Медор, я ела насам, ей ти, космати ленивецо.

Чу се дрезгав, глух лай.

Като все още не отваряше вратата, непознатият попита:

— Колцина сте?

— Двама.

— Но кои сте най-сетне?

— Един мъж и една жена.

— Откъде жена тук, драги?

— Отегчително е да ви обясняваме през вратата — заяви Нок, — пуснете ни, уморени сме и мокри.

Настъпи кратка тишина, после обитателят на хижата, като чукаше внушително с нещо по пода, извика:

— Ще ви пусна, но помнете, че Медор е без намордник, а в ръцете си държа двуцевна пушка. Влизайте един по един; първа нека влезе жената.

През време на този разговор разтревожената Хели почувствува още веднъж силата на обстоятелствата, захвърлили я в необичайни и никога неизпитвани от нея условия. Впрочем тя посвикна вече. Тракна вдигнатото резе и в ниското, мръсно, но светло помещение влезе съвсем мокра, запъхтяна, бледа и поуплашена девойка с шапка, изпомачкана и килната настрана от дъжда. Хели стоеше в локва, стекла се мигновено от прилепналата към краката ѝ пола. После влезе и Нок в не по-малко жалък вид. Двамата едновременно казаха „уф“ и се заоглеждаха наоколо.

V

Стопанинът на колибата дръпна за гerdана кучето от краката на посетителите, на които то обърна прекалено голямо внимание, като продължаваше тревожно да ръмжи, и с два ритника го натири в ъгъла, където вълкодавът се повъртя, прозина се и легна, вперил неспокойни очи в Хели и Нок. Стопанинът беше с шарена вълнена риза със засукани ръкави, платнени панталони и плъстени обуца. Дългата му рядка коса се спускаше като ветрило по раменете и му придаваше вид на мръсна жена. Кокалест, нисък, четиридесет-четиридесет и пет годишен, този човек с червендалесто, неприятно голо лице, с малки светли очи, окръжени с мрежа от бръчки и с вирната горна устна, оголила яки, жълтеникави зъби, правеше тревожно и мрачно впечатление. В огнището, иззидано от неодялани камъни, горяха дърва, над огъня кипеше опушено котле, а над него, цвъртейки и пукайки, се печеше нещо тестено. До омазнената кафеникава маса освен пейките стърчаха два стола. Мизерна постеля в ъгъла, едва напомняща легло, и парче огледало, закачено на пирон, завършваха бедната мебелировка. Край полиците с най-необходимите съдове бяха окачени пушки, капани, ски, мрежи и петнадесетина кафеза с пойни птици, които възбудено, гласовито пееха простичките си партии. На пода имаше грамофон сред купчина нахвърляни стари грамофонни плочи. Всичко беше гъсто посипано с курешки.

— Така, скъпи гости — каза малко провлачено и на нос непознатият, — сядайте, сядайте. Виждам, че добре ви е изпрало. Сядайте, грейте се.

Хели седна до огъня и се зае да изстиска ръкавите и полите си. Нок се задоволи да свали мокрото си сако, силно да го извие над кофата и отново да го облече. Стъклата на прозореца, озарявани от мълниците, звънтяха при всяка гръмотевица.

— Хайде да се запознаем — добродушно продължи стопанинът, като остави пушката в ъгъла. — Ах, горката госпожица! Ще ви предложи, господа, кафе. Ето котлето кипна — а, госпожице?

Хели поблагодари много сдържано, но тъй тихо и спокойно, че не беше трудно да се разбере желанието ѝ да хапне и пийне нещо. Злощастната риба отдавна беше изгубила своето подкрепително действие. Нок също беше гладен.

Той каза:

— Аз ще ви платя. Наистина трябва да се нахраним и да пийнем нещо. Дайте ни, каквото има.

— Та вземат ли се пари в такова положение? — обидено възрази ловецът. — Как може! Яжте, пийте, почивайте си — винаги ми е приятно да услужа с каквото мога.

Думите произнасяше натъртено, ясно, радушно, като заучени. Сложи на масата хляб, студено месо, току-що свалената от огъня гореща маслена питка и котле с гъсто кафе. Още докато слагаше всичко това, ловецът заговори за себе си. Най-много изкарвал от продажбата на птици, обучени с грамофон на всевъзможни мелодии. Дори предложи да покаже как подражават музиката и направи крачка към грамофона, но се спря и поклати глава.

— Ама че съм глупак — каза той, — младите хора са изгладнели, а на мен ми е хрумвало да ги забавлявам! Тъкмо се сетих — обърна се той към Нок и впи очи в него, — и нагоре ли ваят дъждове?

— Ние пътуваме с лодка отдолу — рече Нок, — в Зурбаган времето е отлично... Вие как се казвате?

— Гутан.

— Мила — нежно се обърна Нок към девойката, — какво ще бъде, ако Трумвик и Хели помоят този добър човек да им посочи някъде наблизо разбран свещеник? Как мислиш?

Гутан остави канчето така предпазливо, сякаш най-слабият звук можеше да заглуши отговора на Хели. Тя седеше срещу Нок до ловеца.

Девойката сведе очи. Рязка бледност мигновено измени лицето ѝ. Ръцете ѝ трепереха, а гласът ѝ не беше съвсем бодър, когато, отхвърлила най-сетне опасното колебание, тихо каза:

— Прави, както знаеш.

Бурята утихваше.

Гутан наведе очи, после бащински поклати глава.

— Разбира се, аз съм на ваша страна — съчувствено рече той, — семейният деспотизъм е нещо ужасно. Само че, колкото и да ми е жал за вас, господа, все пак трябва да ви кажа, че сте задминали селото. То

е по-долу, десетина версти назад. Там има много добър свещеник, за половин час ще ви венчае и почти нищо няма да ви вземе, честна дума...

— Е, не е голяма беда — спокойно каза Нок, — виждате ли, всичко стана много набързо, нямаше кого да разпитаме, както трябва, купихме лодката и отплувахме от Зурбаган, като разчихме, че все ще срещнем някакво селище. Виновен е, разбира се, здрачът, а и ние с Хели имахме много неща да си кажем. На, заприказвали сме се — и сме пропуснали селото.

— Да тръгваме — каза Хели, като ставаше. — Дъждът спря.

Нок втренчено се вгледа в блестящите ѝ, студени очи.

— Ти се вълнуваш и бързаш — бавно произнесе той, — не се безпокой: всичко ще се нареди. Седни.

Истинският смисъл на тази фраза се стори непонятен на Гутан и беше много недоверчиво посрещнат от девойката, но не ѝ оставаше нищо друго, освен да седне. Тя се постара да се усмихне.

Ловецът отиде до огнището. Постъкна бавно дървата, застанал гърбом към Нок, и каза:

— Смешни хора сте вие, господа. Младостта впрочем има своите права. Ето какво ще ви кажа аз: пазете се от подозрителни срещи. Двама каторжници миналата седмица избягали от затвора; единият го заловили при Вард, а другият...

Той се извърна като на пружини, с приятна усмивка върху пламналото червендалесто лице, и бързо, но непринудено седна на масата. Острият му неподвижен поглед, насочен право в лицето на Нок, би зашеметил една слаба душа, но младият човек се задави с кафето и избухна в такава кашлица, че почервеня и се наведе.

— ... другият — продължи ловецът, изчакал търпеливо края на пристъпа, — както предполагам, скита из околностите. За бягството на мошениците, виждате ли, пишеше във вестника и отличителните им белези са посочени там.

— Така ли? — весело каза Хели. — Но знаете, не си струва трудът някой да ни ограбва, ние сме почти без пари... Как се казва тази жълта птичка?

— Това е поен дрозд, госпожице. Много мило създание.

Нок се разсмя.

— Трудно е да се изплаши Хели, драги Гутан! — възкликна той.
— Що се отнася до мен, аз съм краен фаталист във всичко.

— Може би сте прав — съгласи се ловецът. — Съветвам ви да погледнете лодката, реката е придошла и може да я отнесе.

— Да, прав сте. — Нок стана. — Хели — високо и нежно каза той, — скоро ще се върна. А ти погледай птичките, поговорете си за развлечение. Навярно ще те позабавляват и с грамофона. Не се безпокой, помня къде е лодката и няма да се заблудя.

Той излезе. Хели знаеше, че този човек няма да я изостави. Критичното положение пробуди цялата сила и мъжественост на сърцето ѝ, способно да примре от уплаха при произнесена обида, но да бъде твърдо и безстрашно в опасност. Тя съжаляваше и уважаваше спътника си, защото пред очите ѝ той неотстъпно, докрай се бореше както можеше, с опасната съдба.

Гутан отиде до вратата, добре я затвори и каза:

— Пойните дроздове, госпожице, са чудаци, страшни лакомци, първо, и...

Но това безцелно дърдорене явно го затрудняваше. Той дойде съвсем близо до Хели и като престана да се усмихва, бързо и рязко ѝ каза:

— Да говорим открито, госпожице. Кълна се, желая ви доброто. Знаете ли кой е този господин, с когото толкова искате да се венчаете?

Даже прекомерната възбуда едва възпря Хели да не се усмихне — така ясно беше, че ловецът се е поддал на измамата. Впрочем как да се изтълкува по друг начин нейното присъствие — външността ѝ отговаряше на най-придирчивите изисквания за девойка от добро семейство.

— Струва ми се, да, зная — студено отвърна тя и стана. — Обяснете ми странния си въпрос.

Гутан взе от полицата един измачкан вестник и ѝ го подаде.

— Четете тука, госпожице. Аз зная какво говоря.

Като пропусна официалното заглавие на обявлението, а също и всичко, което се отнасяше до втория каторжник, Хели прочете:

„... и Нок, двадесет и пет годишен, среден на ръст, с правилно и яко телосложение, коса къдрава, червеникава, очи кафяви, лице мургаво, под лявото ухо голяма колкото бобено зърно бемка. Малки ръце и крака; вежди къси; други отличителни белези няма. Всеки,

който открие местонахождението на посочените лица или на едно от тях, е длъжен да вземе всички мерки и да ги задържи или пък в случай на невъзможност да стори това, да предизвести местната власт относно споменатите престъпници, за което ще му бъде дадена определената според закона награда.“

Хели машинално прокара ръка по очите си. Прочетеното не беше нещо ново за нея, но ѝ отнемаше — и то окончателно — най-дръзките надежди, че може би има голяма, недопустима грешка.

Тя въздъхна и възобнови играта.

— Боже мой! Какъв ужас!

— Да — с груба припряност подхвана Гутан, без да забелязва, че отчаяното възклицание прозвуча твърде подозрително бързо за устата на любеща жена. — Не ми е работа да разпитвам как ви е уплел, и то така бързо. Но ето с кого искахте да свържете съдбата си.

— Много съм ви задължена — каза Хели с чувство на дълбоко отвращение към този човек. Естествено тя дишаше тежко; не знаеше как ще свърши мрачната история на тази вечер и допускаше всякакви ужаси. — Както виждате, аз съм потресена, обърках се. Какво да правя?

— Помогнете ми да го задържа — каза Гутан — и кълна ви се, не само ще ви заведе обратно в града, но и ще ви отделя една четвърт от наградата. Младите госпожици обичат да се понаконтят... — Той пренебрежително огледа жалките ѝ дрехи. — Животът поскъпва, а аз държа на думата си.

Ръката ѝ неволно се люшна към пращящата му от здраве буза, но девойката превъзмогна обидата, без да промени израза на лицето си.

— Добре, съгласна съм! — твърдо произнесе тя. — Аз не умея да прощavam. Той скоро ще дойде. Не се ли страхувате, че го пуснахте да излезе?

— Не, той тръгна спокойно. Дори и да се досеща, че е разобличен, само от мен, разбира се; няма да се уплаши. Има револвер. Издутият джоб на мокротото му сако явно издава формата на предмета. Аз трябва да го вържа, да го хвана отзад. Вие го примамете към някой кафез и го залъжете с някаква птичка. През това време вземете от джоба му револвера. Иначе — Гутан заплашително понижи глас — ще ви изложи пред целия град.

— Добре — едва чуто каза Хели. Тя говореше и се движеше като в ярък сън, в който всички решения са мигновени, пълни с кошмарна мъка и тайна. — Да, добре сте го измислили. Така ще направя.

— Усмивайте се де! Усмивайте се! — изведнъж викна Гутан. — Вие сте пребледнели! Той иде, чувате ли?!

Шумът от бавни стъпки, приближаващи се към колибата сякаш в размисъл, беше чул и от Хели. Тя тръгна към вратата. Нок я разтвори широко и най-напред погледна девойката.

— Нок — високо извика тя; ловецът не се досети веднага, че внезапната промяна на името издава положението, но беглецът разбра. Революертът за миг се оказа в ръката му. Това стана толкова бързо, че докато прекрачваше припряно прага, за да не види сбиването, Хели успя само да издума: — Защищавайте се — това исках да ви кажа.

Последното, което помнеше, бяха двете мигновено преобразили се мъжки лица.

Тя изтича десетина крачки в мокрия мрак на храсталаците и се спря, превърнала се цяла в слух. Бесен лай; изстрел; втори, трети; два вика; сърцето ѝ тупаше като шевна машина в пълен ход; през полуотворената врата изскачаха сенки, бързо променящи мястото и очертанията си; след няколко секунди звънко изхвърча навън стъклото на прозореца и настъпи абсолютна, но необикновена за такъв момент тишина. Най-после някой, черен на фона на падащата зад гърба му светлина, излезе от хижата.

— Хели! — тихо повика Нок.

— Тук съм.

— Да вървим. — Той дишаше хрипливо и притискаше с длан разцепената си долна устна.

— Вие... го убихте?

— Кучето.

— А оня?

— Вързах го. По-силен е от мене, но успях да го притисна между пейките и кафезите. Там всичко е преобърнато. Затикнах му и устата, като го заплаших с куршум, ако не се съгласи... Нека сам да си я отпушва...

— О, мълчете! — с погнуса каза Хели.

Никога не ѝ е било така тежко. За дълги часове цялата розова страна на живота потъмня. Горският мрак, борбата, кръвта,

предателството, жестокостта, страхливостта и грубостта дариха с нова сянка младата ѝ душа. За ума ѝ всичко беше ясно и неоспоримо, но за сърцето — противно.

Нок повдигна лодката, за да излее дъждовната вода, и я тласна в реката. Движеха се в пълна тъмнина. Водата беше силно придошла и по-ясният шум на ускореното течение звучеше тревожно и властно.

С няколко удара на веслата Нок изкара лодката в средата на реката и усърдно се зае да гребе. Тогава, почувствувала, че водата и разстоянието най-после я отделят от вързания и застреляното куче, Хели заплака. Друг изход нямаше за опънатите ѝ до крайност нерви; тя не можеше нито да се гневи, нито да бъде безучастна към току-що случилото се — особено сега, когато от нея не се изискваше вече онова изключително самообладание, което трябваше да прояви пред Гутан.

— За бога, не плачете, Хели — каза силно страдащият Нок. — Аз съм виновен, само аз.

Хели усещаше, че гласът ѝ ще секне, и мълчеше. Сълзите ѝ поспряха. Тя отвърна:

— Можеше да ми кажете всичко, всичко изведнъж. Можеше да ми се доверите, не разбирате ли? Сигурно нямаше да ви пусна в тази проклета колиба.

— Да, но аз едва сега ви опознах — с тъжна прямота заяви Нок. — Моята приказка за свещеника и брака не помогна; той знаеше кой съм. А можеше да помогне... Как и какво ви каза Гутан, Хели?

Хели накратко предаде главното, но премълча, че ѝ бе предложил четвърт от наградата за залавянето му.

„Ще ти спестя това и няма да ти го кажа — помисли си тя и веднага майчински пожали унило смълчания Нок. — Ето че се смири.“

После се разсмя през сълзи, неуспели още да изсъхнат.

— Какво ви става? — уплашено попита Нок.

— Нищо, нерви.

— Утре заран ще си бъдете в къщи, Хели. Течението добре ни влече. — Като помълча, той решително я попита: — Значи, бяхте се досетили?

— Не бихте рискували да разкажете историята на вашия приятел на мъж, нали?! Докато спяхте, отначало имах смътно подозрение. Почти неоснователно. После дълго бродих по брега; къпах се, за да се отърся от умората. Върнах се; вие спяхте и, кой знае защо, като ви

видях отново как спите, някак странно и сякаш привично покрил със сакото главата си, изведнъж си рекох: „Приятелят му е самият той“; лош приятел сте били за себе си, Нок! Ама наистина, за тези две нощи остарях с няколко години.

— Вие ме подкрепихте — каза Нок, — добре, по човешки ме подкрепихте. Такава подкрепа не съм срещал.

— А другите?

— Другите ли? Вижте...

Той започна да разказва живота си. Възбудените чувства помогнаха на паметта му. Не желаше да засяга всичко, затова се спря на детството, работата, мрачния си роман и каторгата. Майка му умряла наскоро след като го родила, баща му го биел и непрекъснато го гонел от къщи, но като се напиел, му прощавал. За незавършения университет, за работата в транспортната кантора и за срещата си в парка с прекрасна млада жена под съпровода на подкупващите звуци на оркестъра спомена твърде сбито; искаше да разкаже главното — историята на отношенията си с Темеза. Доколкото Хели разбра, причина за нещастieto беше крайната му идеализация на Темеза. Нок сляпо си въобразявал, че тя е съвършена като гениално творение — така силно и пламенно искал изведнъж да получи всичко, с което наивните, но ненаситни души даряват образа на любимата си.

А за своята избраница той вече бил петата поред прищявка. Благоговейната му любов отначало я възвисила малко, но скоро ѝ дотегнала. Когато трябвало да бяга с новия си любовник от търпеливия, но разгневен в края на краищата мъж, Темеза донейде искрено, донейде подражавайки на героините от криминалните романи, заела позата на прелъстителна, но престъпна натура. Още повече, че твърде голямата сума, взета от Нок с цената на престъплението, ѝ осигурявала, както си мислела тя, да остане завинаги в чужбина.

Нок бил така потиснат и потресен от вероломството на Темеза, която го изоставила заради новата си любов, че останал съвсем равнодушен, когато го арестували и съдили. Едва по-късно, две години след това, в душната каторжна килия, той разбрал докъде е стигнал.

— Какво мислите да правите сега? — попита го Хели. — Искате да я намерите ли?

— Защо?

Тя мълчеше.

Нок каза:

— Никаква любов не може да издържи такъв огън. Сега, ако ми се удаде, ще преплавам океана. Спете.

— Какво ти спане!

„Но аз нищо не мога да направя за него — огорчено мислеше Хели. — Може би в града... Но какво? Да го крия? Той трябва да напусне Зурбаган колкото се може по-скоро. В такъв случай ще измоля от баща си пари.“

Тя се успокои.

— Нок — равнодушно каза след малко, — ще се отбиете ли с мен у нас?

— Не — твърдо рече той, — даже нещо повече. Ще ви сваля при гарата, а сам ще продължа по-надолу.

Но мислено отиде у тях. Това го развълнува и ядоса. Нок млъкна, умълча се и девойката. И двамата, потиснати от преживяното и споделеното, се намираха в онова състояние на свободно непринудено мълчание, при което родствените настроения заменят думите.

Когато в бледното утро, цяла премръзнала, със сини сенки под очите, залитаща от слабост, Хели чу острото изсвирване на локомотив, този звук ѝ се стори чудесен по сила и красота. Тя се ободри, порозовя. Ниският бряг отляво беше равна ливада; недалече от реката се виждаха керемидените покриви на гарата.

Нок свали Хели на брега.

— Ето — мрачно каза той, — след един час вие сте си у дома... Свърши се!

Изведнъж той си спомни своя сън под явора, но сега му предстоеше съвсем друго.

— Значи, ние се разделяме, Нок? — сърдечно попита Хели. — Чуйте. — Тя извади бележника си, изкорубен от дъжда, бързо изписа едно листче и му го подаде. — Ето моя адрес. В краен случай — запомнете това. Повярвайте — аз ще ви помогна.

И му подаде ръка.

— Сбогом, Хели — каза Нок, — и... простете ми...

Тя се усмихна, кимна примирено и се отдалечи. Но част от нея остана в неугледната рибарска лодка и тази част я накара след няколко крачки да се обърне назад. Като не знаеше какъв по-траен поздрав да

даде на изоставения, тя вдигна двете си ръце с дланите напред и бързо ги протегна към него. След това, изпълнена с противоречиви, объркани мисли, бързо тръгна към гарата и скоро леката женска фигура се скри в зелените вълни на ливадата.

Нок прочете адреса: „улица Трамвайна 14/16“.

— Така — каза той и накъса листчето, — ти не помисли даже колко е осъдително да оставиш адреса си в моите ръце. Но сега никой не ще го прочете. И няма да дойда при тебе, защото — о, господи! — аз те обичам!...

VI

Нок смяташе да отмине гарата, но щом се стъмни, пое към Зурбаган, като потопи лодката преди това; изтощението от двудневното гладуване дотолкова затъмни инстинкта му за самосъхранение, че съблазнен от ивицата светлина на фенера при гарата, тъпо и същевременно радостно свърна натам. Разсъдъкът му не се колебаеше и строго го предупреждаваше за опасността, но споменът за Хели независимо от нейната покана беше, кой знае защо, ободряващ, сякаш дори това, че я познава, бе само по себе си защита и утеха — не срещу външното, а срещу онова вътрешното, най-оскърбителното, което винаги наранява и най-силните души, сблъскали се с насилието.

Полегатият отблясък на фенера напомняше за обитаемо място и главно за храна. От най-близкия ъгъл на сградата го отделяха четиридесет-петдесет крачки храсталак. По перона, който смътно се очертаваше, се движеха сенки. Нок не искаше да влиза в сградата на гарата; на такова безумие засега, в сравнително нормалното си състояние, той не беше способен, но се стремеше, като поброди между глухите линии, да намери будка с някой човек без въображение, преуморен от работа, който от ограниченост и добродушие би го взел за обикновен градски скитник и за пари би му дал да похапне.

На десетина сажена от перона Нок пресече студено блестящите релси на главната линия, провря се под един запасен влак и се озова на тесен проход от товарни вагони. Те се точеха отляво и отдясно; в тъмнината не можеше да се отгатне къде са краищата на тези върволици. И в двете посоки — ако имаше там десетки вагони — можеше да го очаква неприятна или гибелна среща. Той пропълзя под още една композиция и като се изправи, пак видя неподвижен, празен влак. Изглежда, тук, на глухите линии, такива влакове имаше много. Поотпочинал си, Нок запълзя нататък. Не се изправяше, даже там, където на пътя си срещаше спирачните будки — така го болеше гърбът, — и в края на краищата се измъкна на празно място при широко разклонение на релсите; тука, близко пред себе си, той видя малка

будка без врати. Вътре догаряше свещ; пазача го нямаше, над грубото легло на полицата имаше увит в кърпа хляб, шише мляко и тенекиена кутийка с масло. Нок се озърна.

Наоколо наистина нямаше никого: не се чуваше нито звук, нито глас на това уединено място, но непреодолимо чувство за опасност надвисна над душата на беглеца, когато, решил да вземе хляба, най-после протегна предпазливо ръка. Струваше му се, че още първата крачка от будката ще го издаде на дебнещите го наблюдатели. Но кърпата, с която бе увит хлябът, падна на пода, без да се случи нещо, и Нок се отдалечаваше спокойно с празна, лека, шумяща от напрежение глава, като едва се сдържаше да не натъпче веднага устата си с влажната среда на хляба. Вървеше по посока на Зурбаган, отдалечавайки се от града. Отдясно се нижеха редица мрачни вагони, отляво — пясъчна пътека, а зад нея — колове на градински стобори; върховете на дърветата унило се чернееха в полумрака на небето.

Внезапно, като насън, иззад един вагон падна на пясъка и бързо затича към Нок светлина от ръчен фенер; някой се спря и навъсено попита:

— Защо ходите тук?

Нок се отдръпна.

— Аз... — каза той и изведнъж загубил самообладание, съзнавайки, че се е объркал, скочи на първото изпречило му се стъпало. Силна ръка здраво, мълчешката хвана отдолу крака му, но той го изтръгна по-бързо от пружина.

— Стой, стой! — оглушително извика човекът с фенера.

Нок скочи между вагоните. По-късно помнеше само, че се качваше и провираше, удряше колене и рамене о релси и вериги, после скачаше и тичаше в предателски тесни места, пиян от страха и тъмнината, загубил хляба и шапката си. Скочи на една товарна платформа, видя как пред него се плъзна по земята скачащ червен фенер, после втори, трети; назад, накъдето се обърна, също скачаха от спирачните будки упорити червени фенери, шареха и светеха на всички страни.

Нок тихо се смъкна долу под платформата. Единственото му спасение в тази праволинейна гора от огромни, затворени сандъци беше да държи една посока — накъдето и да води тя; да криволичи и да се лута, значеше гибел. Стиснал зъби, със свита душа и трескаво

тупащо сърце, пропълзя под няколко реда вагони, безшумно и бързо сред викове, скърцане от стъпки и мяркаща се по релсите светлина. На едно място удари главата си о долния ръб на вагона; от силния удар едва не падна възник, но преодоля болката и запълзя нататък. Болката, надвила страха, проясни съзнанието му. Навярно го ръководеше инстинктът за посока, който действа понякога, когато чувствата са изострени. Залитайки, Нок се изправи на едно свободно място — позна пясъчната пътека между градинските огради, която бе оставил при срещата си с фенера. Прескочи една ограда и хукна по градинските храсти и лехи към следващата ограда. Зад оградата и едно голо място се простираше гората, стигаща чак до Зурбаган; Нок се втурна под защитата на дърветата като в роден дом.

Да тича в точния смисъл на думата, нямаше никаква възможност сред тънещите в мрак прегради — дънери, сплетен гъсталак, горолом^[1] и ями. Падаше, ставаше, втурваше се напред, пак падаше, но скоростта на отчаяните му движения, събрани заедно, се равняваше почти на тичане. Единствената му цел — засега — беше да се отдалечи колкото се може повече от преследвачите, за да не го стигнат. Ала след петнадесет-двадесет минути настъпи реакция. Тялото му отказа да работи, беше сломено и изподраскано. Краката му се подкосиха, а съсипаните му дробове потрепваха конвулсивно с болезнени усилия, почти без да поемат въздух. Покорил се на изнемогата, Нок беше принуден да седне; оброни глава на ръцете си й притихна; неволна слаба въздишка облекчи донякъде нервите му, потиснати от мълчанието.

„Сега Хели си е в къщи — помисли си той, — да, отдавна вече си е в къщи. При нея е хубаво, топло. Светли стаи; баща й, сестра й; лампа, книга, картина. Мила Хели! Може би мислиш за мен. Тя ме покани да отида. Глупак! И аз ще отида там; искам да отида. Искам топлина и светлина; страшно, нетърпимо искам! Горещта, Нок, иди в града и намери адре... Впрочем аз го накъсах...“

Той потръпна, като си спомни това, но поклати глава и застина в горчива радост и мрачен покой. Щеше да бъде истински престъпник, ако намислеше да отиде при тази девойка, която не е виновна за ничия съдба. Защо тя трябва да се занимава с един скитник и да се излага на сплетни, разпити и обиди? Разклатеното му болезнено озлобление отново укрепна срещу всички освен срещу Хели, която според

крайните му разбирания беше все пак чудно, съвсем необикновено изключение. Сега Нок съжеляваше, че е прочел адреса, но като се опита да си го припомни, убеди се, че паметта му е напълно неспособна да възпроизведе двата набързо надраскани реда. Беше се размекнал, но тутакси си удари една плесница. Всичко се бе прекъснало, изчезнала беше всяка пътечка към миналото — и къщата, и улицата и номерът — от това страдаше самолюбието му. Все пак той искаше по своя воля да не отиде; а сега волята му беше излишна; с него се беше разпоредила без принуда паметта му. Пак тя го беше направила самотен; той сякаш се събуди. Хели и Зурбаган внезапно се отдалечиха на хиляди версти; градът скоро се върна на мястото си, но не беше вече същият град.

Когато възбудата му се уталожи, Нок си спомни за изгубения хляб. Учуди се, че това не предизвика у него пристъп на глад; но тръпките и сухотата в устата, които бе сметнал за случайни последици от прекомерните вълнения, се усилиха. Коленете му се удряха в брадата, а обхваналите ги ръце се гърчеха от неудържими спазми.

„Не бива да спя — каза си Нок, — ако заспя, утре, когато съвсем отпадна, ще може да ме залови не само някой здравеняк в мундир, но и обикновена котка.“

Той стана, попита дърветата: „А накъде да тръгна, господа?“ — и склони глава до едно от тях. Така, в треска, изчака студените тръпки да се сменят с огън; леката възбуда му се струваше наркотически приятна, като кафе или чай след работа. В това време откъм Зурбаган изплуваха от дълбочината на мълчанието — от тишината и горското шумолене — фабричните сирени на нощната смяна. Нок се запъти към тази разноразлична, пееща посока. Високите нервни и средните стговорни сирени отдавна вече бяха заглъхнали, но още дълго се носеше niskият като страстен бичи рев вой от оръдейния завод и Нок леко му кимна.

— Ти, старче, не млъквай — каза той, — няма с кого да говоря и — помилуй, господи — при кого да отида...

Но и тази сирена заглъхна.

Като държеше една посока, Нок машинално се мъкнеше и гласно разговаряше ту с Гутан, ту с Хели, ту с въображаемия, непознат спътник, крачещ до него. От време на време запяваше арестантски песни или подражаваше звуковете на разни предмети. На стъклото казваше „звън!“, на дървото „туп!“, на камъка — „чак!“, но всичко това

без намерение да се развлича. Сравнително скоро след първата сирена се озова на равно, просторно място и през полусънната възбуда на треската разбра, че е наближил града.

Понеже наоколо вече нямаше нищо, което да напипва — нито дънери, нито храсти — Нок изпадна в апатия. Седна, просна се на земята и задряма; после потъна в кошмарен сън и спа близо два часа. Блестящият дим от комините, слънцето и къщите на градските покрайнини се изпречиха пред очите му, когато, вдигнал глава, влезе с отмаляла душа в ярката светлина на деня, който изискваше съсредоточеност и внимание, сили и труд. Стори му се, че се е поободрил, стана, одра хастара на самото си, от парчетата черен плат направи набързо нещо като шапка, по-точно превръзка, за формата и сполучливостта на която не му се искаше да мисли.

В покрайнините на града Нок внезапно се спря на първата пресечка с пълното съзнание, че е опасно да се показва из градските улици. Но нямаше смисъл да се връща назад. Поклати глава, сви устни, усмихна се и отвори вратата на първата изпречила му се кръчма, седна и си поръча ядене.

— И цигари — добави той, като несъзнателно бъркаше с лъжица в немитата супена чиния.

Вдигна очи и с тревога и мъка видя, че погледите на всички посетители, на прислужниците и стопанина мълчаливо са отправени към него. Едва можа да запуши и едва преглътна една лъжица от солената, гореща супа. Без да забелязва, държеше в една ръка лъжицата и цигарата. Не му се ядеше. Сложи на масата сребърна монета и каза:

— Господа, не ми обръщайте внимание. Рано беше да напускам болницата, това е то.

Като излезе на улицата, той съвсем спокойно, безцелно и съсредоточено мислеше за предимствата на пишещата машина „Ундервуд“ пред машините „Ремингтон“. Пресече няколко празни места, насипани с пепел от въглища и тухли, и от Ангърския път се изкачи по старите каменни стълби на моста, а оттам хвана улиците към центъра на града. Близо до площад „Светлото кълбо“ поседя няколко минути на една пейка, като преценяваше дали е разумно, преди да мръкне, да иде на пристанището, за да се скрие във въглищния трюм на някой параход, готов да отпътува. Но пристанището, както и гарата,

то се знае, са пълни с детективи; Нат Пинкертон ги е размножил по целия свят три пъти повече от нормалното.

„Опасно е да вървя; опасно е да седя; всичко е опасно след Гутан и вчерашното надбягване с препятствия“ — каза си Нок, като разглеждаше тъпо минувачите, които на свой ред го удостояваха с поглед на минутно любопитство поради черната превръзка на главата му. По друго той не се отличаваше от скитниците, присъщи на големия град. Изведнъж почувствува, че ще падне, ако поне за минута не поседне. Стана и със ситни, несигурни крачки преодоля доста голямото разстояние от площада до пазара на цветята и тук отново седна на ръба на малкия водоскок сред децата, които отначало важно налапваха пръстчета, за да могат, както подобава, да познаят „чичкото“, а после с презрение се връщаха при пясъчните си гозби.

Тук върху него се нахвърли някакъв човек.

Той изскочи неизвестно откъде, може би беше вървял по петите му, поглеждайки скритата в ръкава си снимка. Беше с черен костюм, черна връзка и черна шаблонна джонка.

— Стой! — извика той.

Нок побягна и това бяха последните му сили, които изразходваше — извън себе си, изтръпнал от мъка и ужас.

Гонеха го, гонеха го със същата бързина, с която тичаше и той, като се мяташе от ъгъл на ъгъл, завиваше и криволичеше сякаш обезумял. Но внезапно от чугунената табелка на една къща се откъсна и го удари право в сърцето името на забравената улица, където живееше Хели. Сега му се струваше, че винаги е помнил номера на апартамента и на сградата. Лишен от способността да разсъждава, обхванат от щастие, което ей сега ще му отнемат, ще му изтръгнат от ръцете, а самия него ще запратят далеч назад в тежкия мрак на страданието, Нок се обърна и изпразни целия револвер в хукналите обратно хора. Улицата се спускаше надолу със стръмни зелени завои, тясна като тръба. Съгледал спасителния номер, Нок се спря на четвъртия етаж на стръмна стълба, първо позвъни, след това дръпна бравата и вратата бързо се отвори. После видя Хели, а тя — жалко подобие на човек, който се хващаше за стената и гърдите си.

— Хели, мила Хели! — каза Нок и падна в краката ѝ. — Аз... целият; това е!

Последното, което помнеше, бяха странните ѝ, откровени, доверчиви очи с израз на защита и съжаление.

— Ана! — каза Хели на сестра си, която гледаше припадналия човек от висотата на своите петнадесет години, посветени от днес в строга и опасна тайна. — Заклучи вратата; извикай градинаря и Филип. Незабавно, още сега ще го пренесем през задния вход, през градината при доктора. После позвъни на чичо.

След петнадесетина минути указанията на почтени минувачи подсетиха полицията да позвъни в този апартамент. Представителите на изпълнителната власт завариха две девойки да свирят оживено на четири ръце. И двете свиреха фалшиво, бяха малко бледи и кратки в отговорите си. Впрочем визитата на полицията не предизвиква усмивка.

— Не сме чули някой да е тичал по стълбите — меко каза Хели.

И на кого би хрумнало да пита госпожица от почтено семейство: „Да не сте скрили вие каторжника?“

Със съжаление завършвам тази история, още повече, че нататък тя е по-хубава и по-интересна. Но продължението ѝ би дало материал за цял роман, а не за късичка повест. Ето главното. Нок благополучно преплува морето и там, в чужбина, след една година се ожени за Хели. Живяха дълго и умряха в един и същи ден.

[1] Горолом — в случая, счупени от бурята клони. — Бел.ел.кор.

↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.